

בית נאמן

מוצ"ש פרשת בשלח, י"ד שבט תשע"ט

העלון יוצא לעילוי נשמת מזיאנה נג'מה בת חנינה לבית וזאן ע"ה, ובעלה מיקיץ ובעלה בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה או ב'קול נאמן': 079-9-367-367 או ב'קול בית נאמן': 079-9270505

בשעה 20:00

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב

טוב להודות לה'. ב. "כי אני ה' רופאך". ג. ארץ ישראל שוממת לאויבים ופורחת ליהודים. ד. סגולת הפירות. ה. איזה פירות קודמים לברכה. ו. סדר ט"ו בשבט. ז. רמז לחמשת מיני דגן בפסוק. ח. ברכת הלחמניות המתוקות.

שאנחנו טועים בפירוש המלה "רופאך", וחושבים שהכוונה אני מרפא אותך, אבל באמת הכוונה אני הרופא שלך. ואח"כ מצאתי את זה בספר מקור ברוך של רבי ברוך אפשטיין (ח"ד דף תתקכ"ב ע"ב), והוא כותב שהיו שני סוגי רופאים ברוסיה, אחד שמקבל משכורת מראש על כל השנה כולה או על כל החודש, בין שהוא חולה ובין שהוא בריא, ולכן הרופא מעוניין שלא יהיה חולה כי אז יצטרך לבוא כל יום, אלא הוא רוצה שיהיה בריא כי המטרה כולה בשביל הכסף. ורופא אחר על כל "רצפט" מקבל כסף, ולכן הוא מעוניין שהבן אדם יהיה חולה ויתן לו חצי תרופה, וממילא יבוא עוד פעם ויתן לו שוב רבע תרופה, "לשליש ולרביעי לא שמענו". לכן הקב"ה אומר "כי אני ה' רופאך", כלומר אני הרופא שלך, ובשביל מה אשים עליך מחלות ואח"כ ארפא אותך?! לכן לא אשים עליך בכלל. פעם חשבתי שזה רמוז בתרגום שאומר "אני ה' אסך", כלומר הרופא שלך⁴. ואם היה הפירוש מרפא אותך היה צריך לומר "מסייך", כמו מחי ומסי⁵.

להודות לה' על הגשם ועל כל טובה שתבוא

א. שבוע טוב ומבורך¹. שמעתי שעושים כנס בכותל ביום שני יום ט"ו בשבט (בשעה שלוש וחצי אחר הצהריים). למה עושים את זה? כדי לומר תודה על גשמי הברכה. כתוב בגמרא (ראש השנה י"ד ע"א) שלדעת בית הלל ר"ה לאילן בט"ו בשבט, כי אז יצאו רוב גשמי שנה (ועיין בתוס' שם ד"ה באחד). והשנה בעז"ה תהיה מבורכת, ויירדו עוד כהנה וכהנה ולהגיד "תודה". הרב עובדיה ע"ה (מאור ישראל-דרושים עמ' רע"ח) אומר על הפסוק "נתת ליראיך נס להתנוסס" (תהלים ס"ו), מה הפירוש נס להתנוסס? אם תתן להם נס ויודו עליו אז הנס יוליד עוד נסים. ומנין לנו ששורש המלה נס זה "נסס"? מהדגש בסמ"ך במלה "נסים". כאשר יש דגש תדע לך שמשוהו מתחבא מאחוריו כי זה לא סתם. והיום הרבה אנשים לא עושים כלום עם הדגש².

אני ה' רופא שלך

ב. כתוב בפסוק "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך" (שמות ט"ו כ"ו). ויש לנו שאלה על זה, אם לא תשים עלי מחלות א"כ לא צריך רפואה בכלל. היום יש שטה חדשה ברפואה "רפואה מונעת", ויש אומרים שמי שהולך בשטה הזאת לא צריך רופא לעולם. הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות ה"כ) כותב דבר כזה: כל מי שהולך בדרכים האלה שהורינו, אני ערב לו שאינו בא לידי חולי כל ימיו³. מה הכוונה בפסוק כאן? אבא ע"ה היה מסביר את זה, ואומר 1. חזק וברוך (לר' כפיר פרטוש ואחיו ר' יהונתן הלוי על השיר "רחום אתה"). כתוב בשיר הזה "רחום אתה, כי גאלת, לנו-לנו ממשמר", מה זה ממשמר? מבית הסוהר. מצרים היתה כמו בית סוהר ענק, וכל מי שנכנס לא יוצא אף פעם משם. היו להם מכשפים וחכמים ואסטרונומים ואסטרוולוגים והכל, אבל הם הסתכלו מרוחק וראו שעתידי שיוולד בן שיושיע את ישראל, ועשו חכמה להטביע את הילדים הנולדים ליהודים ביאור. אבל דוקא אותו הילד שנועד לגאול את ישראל, מי שצילח אותו לו הבת של פרעה, "להכעיס"... ואח"כ ממשיך בשיר הזה: "מיד פרעה, הוא זורעו, בים טובעו בשחר", והיום לא נשאר זכר לא לפרעה ולא למצרים של פעם. צריך לראות איך ה' מנהל את ישראל. אתה קורא היום את הפסוקים בשירת הים ואתה מצטמרר, ויגנע ה' את מצרים בתוך הים" (שמות י"ד כ"ז), הפסוק מספר את זה בשמחה, כי זה מגיע להם הפסוק לא אומר ויטביע אותם אלא "ויגנע", שעשה אותם כמו בקדירה מעלה מטה ומטה מעלה. על כל מה שעשו לישראל מאתים ועשר שנים, קיבלו את תשלומם ברגע אחד. וככה יקבלו תשלומם גם הרומאים וגם הגרמנים וגם הספרדים וכל אלה שעשו רע לישראל, ימחק שמם לעולמים, ולא ישאר מהם כלום. 2. היום נשאלתי למה אומרים בסליחות "מחי ומסי" בדגש בסמ"ך, ונדחקתי בזה אבל אח"כ באתי הביתה, ואמרתי לעצמי: רגע, הרי "מסי" חסרה אל"ף כי השורש הוא אסי, וא"כ צריך לומר "מאסי", כמו "אסי לכאבין". חיפשנו את המלה רופא בתנ"ך, והנה זה כתוב בפרשת משפטים: "רק שבתו יתן רופא ירפא" (שמות כ"א י"ט), והתרגום אומר וכי ניתן לשוטה שירפא והוא לא יודע כלום?! אלא "ואגר אסיא ישלם", כלומר שכר הרופא משלם. וא"כ אסיא מתחיל באל"ף. לכן המלה "מסי" זה מאסי והאל"ף מובלעת, וממילא הסמ"ך בדגש. 3. המשוועים בדורו של הרמב"ם רצו לבחון אותו אם יודע דקדוק או לא, וכתבו לו שאלה אם המלה "הורינו" בחיריק או בצירי (ש"ת פאר הדור סימן ע"ו). העורך שם רבי דוד יוסף שליט"א כותב: לא הבנתי מה השאלה הזאת, מה זה משנה אם חיריק

או צירי?! אבל באמת אין ספק בדבר שהמלה "הורינו" בחיריק, כמו "הודינו לך אלקים הודינו" (תהלים ע"ב ב), ואם זה בצירי הכוונה תורה אותנו כלומר תראה לנו. אבל הרמב"ם עונה להם בקיצור: "הורינו בחיריק. וכתב משה". אתם רוצים לבחון אותי בדקדוק? אני יודע את זה. אבל זו הכוונה שלהם אם בצירי או בחיריק, וכי הם לא מבנים שזה לא יכול להיות בצירי?! אלא שרצו לראות אם מורנו ורובנו יודע כל החכמות בעולם וגם דקדוק. וראו שהוא יודע גם את זה. הרמב"ם יודע כל החכמות שבעולם. לכן שתהיו רגועים השואלים האלה, "שועלים קטנים מחבלים כרמים" (שיר השירים ב' ט"ו)... (וע"ע בחוברת אור תורה ניסן תשמ"ז סימן צ"ט אות א' בהערה). באמת בחיבור שלו כמעט אין הוכחה שאפשר לדעת את ידיעתו בדקדוק, אבל ראיתי במורה נבוכים (ח"א פרק ס"ו) שכתוב עלולי היע"ן ועלולי ה"א וכו', כלומר אותיות עלולות וחלשות, והכוונה לאותיות אהו"י כשהן יע"ן הפעל, כמו למשל הפעל קם שב רץ וכדו' שהוא י"ו של השרש (קום שוב רוצ) נעלמת. וזו גזרה מיוחדת של נחי ע"ו, כלומר האות האמצעית של הפעל - היע"ן נעלמת. זה הכל. אבן עזרא חשב שאם כתוב רץ קם בא וכדו' סימן שהשרש של הפעל רק שתי אותיות בלבד. אבל חלקו עליו בזה, כי כל הפעלים הם בעלי שלש אותיות (עיין בספר קובץ מאמרים מאמר שירת חכמי ספרד עמ' ק"ח).

4. אמנם הקלו לי על זה, שהרי גם רופא זה "אסיא" (ויש משפחה ונדמה לי גם חברה בשם הזה), וכמו שכתוב "אסיא דמגן מגן שויא" (בבא קמא פ"ה ע"א), כלומר רופא של חנם אל תלך אליו כי הוא לא שוה כלום. וא"כ צריך לומר אני ה' "אסייך". אבל כנראה שאפשר לומר שני דברים, גם אסא וגם אסיא. אמנם חכם אחד (בספר מרפא לשון) כותב שאם היה כתוב אסייך זה הרופא שלך, ועכשיו שכתוב אסך פירושו מרפא אותך (ככה רשום אצלי בגליון). אבל אדרבה "זונהפוך הוא", שהרי מרפא אותך זה "מסייך", ועכשיו שכתוב "אסך" פירושו הרופא שלך. ומצאתי רמז יפה לזה, במה שכתוב באסא מלך שבט יהודה שהיה דור שלישי לרחבעם, "וגם בחליו לא דרש את ה' כי ברופאים" (דברי הימים ב' י"ז י"ב), למה הלך לרופאים? כי הוא "אסא" וכשמו כן הוא אז הלך לרופאים. באותו הזמן היו רוב העולם מדברים ארמית. 5. אגב, אני יש לי כלל בזה, שאם תלך לרופא ואומר לך סכום אל תנסה להוריד אותו ולקבץ הנחה, כי אח"כ תהיה אנוח באל"ף... וכבר אין מה לעשות. לכן אל תבקש הנחה, אלא תאמר לו: אני מוכן לשלם, ואם תצליח אני אוסיף לך כסף. וממילא הוא ישתדל בכל כחו. אבל גם אחרי שישתדל בזה צריך תפלה, כי בלי תפלה לא יצור שום רופא בעולם, והרופאים יכולים לעשות כנפיים באויר ויפלו משם. צריך ללמוד את הדברים האלה.

יצוב גרפי: האלף 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:25	17:46	16:32
18:22	17:47	16:48
18:19	17:45	16:35
18:23	17:48	16:49

להקדשות הנצחות: 052-7130552
להצלחת ולרפואת משפחת שלום משפחת צבאן ומשפחת מימון בעלי רדיו דרום וצבי עמר וכל ב"ב בעלי רדיו קול ברמה ומשמח הלבבות רבי עמי המים

הנס הגדול ביותר בארץ ישראל

ג. הנס הגדול ביותר בארץ ישראל שכל אחד יכול לראות אותו, שלפני שמונים שנה לא היה כאן כלום, ואם שואלים זקנים: מתי באתם לכאן? הם עונים: בשנות הארבעים, "הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים" (במדבר ל"ג ל"ח). ומה היה כאן? "עפר וביצות", ביצה אחרי ביצה. לא ביצה שנולדה אלא בצה בלי יו"ד בדגש. וגם גוש קטיף היה ככה, כשבאו היהודים להתיישב שם הערבים צחקו עליהם: אתם נורמלים? אין מה לעשות במקום הזה, אפילו נמלה אחת לא הולכת כאן. **אבל כאשר בן אדם אוהב את המקום והמקום אוהב אותו, ממילא יש פרחים ויש הכל.** וזה כתוב בתורה: **"והשמותי אני את הארץ ושמו עליה אויביכם היושבים בה"** (ויקרא כ"ו ל"ב), אני משומם את הארץ, וכמה שיבואו כל אומות העולם וינסו לתפוס אחיזה בארץ ישראל, לא יעלה בידם, כי הקב"ה חותם על זה "והשמותי אני את הארץ". אבל לא לתמיד, אלא "ושמו עליה אויביכם היושבים בה", כאשר האויבים יושבים שם יהיה הכל שממה, אבל כאשר ייצאו האויבים בעגלא ובזמן קרוב הכל יהיה בסדר שם. ואני מצאתי "ושמו עליה" בגימטריא "גוש קטיף" (עם הכולל), לפני שבאנו לשם היה חרבן ושממה, וכאשר זה היה בידנו הכל היה פורח שם, אבל כשהחזרנו את זה בעוונות הרבים ובתי כנסיות נחרבו, שוב הכל שממה שם. **הקב"ה יודע מה לעשות בעולם. ומי שחושב שהכל בא בדרך הטבע, ובדרך אייזנקוט ופרקקוט... יידע שהכל דברים בטלים. הוא למעלה מסדר את הכל.**

אבי"ע פירות

ד. בט"ו בשבט מביאים כל מיני פירות. ויש ספר "פרי חדש" של הגאון רבי יוסף זליכה⁶, שהביא שם (עמ' 7) מספרי קבלה שיש שלוש מיני פירות עץ. וכותב שיש עשרה מיני פירות שונאכלים לגמרי עם הגרעניים, כמו למשל ענבים ותאנים, כי הם מעולם הבריאה שהוא קרוב לאצילות, ולכן הוא נקי מפסולת. גם האתרוג מעולם הבריאה, אבל הריח של האתרוג מעולם האצילות. **לכן אדם שמקבל אתרוג עם ריח טוב, יכול לברך על זה "הנותן ריח טוב בפירות"**. ויש פירות שמבחוץ זה בסדר אבל הגרעין שלהם טמון בפנים, כמו זיתים ותמרים, שהם מעולם היצירה שקרוב לבריאה. ויש פירות הפוך שהקליפות מבחוץ, כמו למשל רמונים ושקדים ואגוזים,

6. חזן מטפס אחד שחשב שאם יגרש את היהודים משם יהיה לו טוב בעולם, יילך לתונס וירקוד לו שם, וישתחוו לו ויזבחו לו" (שמות ל"ב ח). אבל הקב"ה לא נתן לו לרקוד בתונס, כי זה שאתה לא שומר תורה ואוכל שפנים וכו', זה חשבון בינך ובין הקב"ה, אבל לפחות תשמור על ארץ ישראל, לקחת את ארץ ישראל ולחנות אותה לגוים? היה לא תהיה. **הקב"ה שומר על ארץ ישראל. וכל מי שיעשה שירות הוא יודע להכחיד אותו מהעולם. תסתכלו בכל ההסטוריה ותראו ככה.** ויותר מזה, אמרו שיש הסטוריון אחד באמריקה שכתב מקרוב ספר לזכר שמה סופות באמריקה באו אחרי שעשו צרה לישראל, סופה אחרי סופה ככה. אחת שאני זוכר זו הסופה שהיתה בשנת תשס"ה, שהאמריקאים קראו לה "קתרנה". אמנם הם תמימים ולא יודעים כלום, וקראו לה ככה אולי ע"ש אשה מסיימת, אבל הכוונה שהיא באה בשנת "קתרנה" שזה עולה בגימטריא תשס"ה בדיקו, וזו השנה שהיה גירוש גוש קטיף, כי שבוע אחרי שגורשו משם שמונת אלפים יהודים, מלין וחצי אמריקאים עזבו את הבית שלהם בגלל הסופה הזאת, "עבור סופה ואין רשע" (משלי ל"ח), כאשר יש סופה הרשעים צריכים לצאת משם.

7. בזמנו אמרתי שאפשר להרוס את בתי הכנסת שם כדי שלא יתעללו בנו הגוים, ושיביאו חיילים דרוזים וכדו' שיעשו את זה, אבל לא שיבואו הערבים ויעשו "להקעים" שם, וכמו שאמר שאול פ"ן יבואו הערלים האלה ודקרנו והתעללו ב" (שמואל א' ל"ד). ואח"כ מצאתי שכתוב את זה, שמחבר מצודת ציון ומצודת דוד היה ממשפחה שהיו בעיר מסיימת, בזמן גזירות ת"ת-ת"ט, והם עצמם החריבו בית הכנסת שלהם ולקחו את האבנים למקום אחר. לכן מותר לעשות את זה. (עיי' בקובץ ויען שמואל ח"ז סימן 1). אבל לא שמעו לי ולא רצו לקבל את זה, כי אמרו איך תרוסו בית הכנסת, רח"ל! אבל אחרי כמה ימים החריבו את הכל, והערבים רוקדים על חרבות בית הכנסת שם, ומה הרווחנו מזה!?

8. החכם הזה "עסקב בדברים היה" (חולין ז' ע"ג), וכל דבר שרואה מנסה לפרש ולתרגם אותו. 9. אמנם הבן איש חי (שי"א פרשת ואתחנן אות ט"ו) כתב שלא כדאי לברך על זה כי יש שינויי נוסחאות בברכה הזאת, אבל תמיד היה קשה לי בזה, כי שינויי הנוסחאות הם או "הנותן ריח טוב בפירות" או "אשר נתן ריח טוב בפירות", והרי זה היינו הך, כי "הנותן" פירושו אשר נתן, למשל "המקנה לאשתו" דיעבד אין לכתחילה לא (סוטה ב' ע"א), "השוחט" דיעבד אין לכתחילה לא (חולין כ"ז ע"א). ואותו הדבר גם "הנותן". וגם מצאנו בברכת הנותן לשכוי בינה, שיש גירסא "אשר נתן לשכוי בינה" (ברכות ס' ע"ב). והאשכנזים גורסים ככה. אח"כ מצאתי שהרב עובדיה ע"ה (חזון עובדיה-ט"ו בשבט עמ' ט"ט) כתב שלא נבטל את הברכה הזאת מפני עוללים ויונקים, בגלל המבוכה שיש בנוסח הברכה. לכן תעזבו את המבוכות האלה, וכמה שאפשר לתתן את הדברים העשה את זה. אדם צריך לחפש ספיקות וספיקי ספיקות, כי הקב"ה לא אוהב את זה, אלא הוא אוהב יושר, "וישר לב אמרי, ודעת שפתי ברור מללו" (איוב ל"ג). **לכן על הריח של האתרוג מברכים "הנותן ריח טוב בפירות"** (וע' בהערות לבן איש חי שם).

שהם מעולם העשיה.

שבעת המינים - הפירות הטובים ביותר בעולם

ה. כל הפירות האלה שהזכירה התורה, "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח' ח), אלו הפירות הכי טובים בעולם. וראיתי שגם הטבעונים כתבו עליהם "מלכי הפירות" (והם לא אנשים צדיקים משלנו). "חטה ושעורה", החטה טובה מאד¹⁰, והיא ראשונה לפני השעורה. ולא רק הם אלא כל חמשת מיני דגן, חטה ושעורה וכוסמין ושבולת שועל ושיפון. הגמרא (פסחים ל"ה ע"א) אומרת שהכוסמין זה מין חטה. ויש לי ראייה לדבר, מהפסוק "והחטה והכוסמת לא נוכח" (שמות ט' ל"ב), שהתורה הזכירה אותם ביחד. ושבולת שועל והשיפון הם מין שעורה. והתורה שאמרה "חטה ושעורה", כוללת גם כל הדומה להם. "וגפן", היין טוב מאד. הרמב"ם משבח את היין, וכותב למלך הערבי שלו במצרים: יש הרבה תרופות ביין, אבל אסור לאדוני לשתות יין ע"פ הדת, לכן אני מוכרח להשמיט אותם. ובזה רמז לו שאם הוא רוצה לשתות שיזהר וישתה בצינעא. יש הרבה תרופות ביין. כתוב "כבס ביין לכושו ובדם ענבים סותה" (בראשית מ"ט י"א), ואומרים בשם רבי פנחס מקוריץ, אל תקרי סותה אלא "אסותא", כי יש תרופה בדם ענבים. וכן הרמב"ם כותב שיין זה טוב מאד. ואומרים שבצרפת יש מעט מאד חולי לב, מפני שהם רגילים ביין. "ותאנה", היא ג'כ טובה מאד. "ורמון", הרמונים מספר אחד, כי הגפן והתאנה יכולים לגרום שלשול לאדם, וכדי להיות מאוזן לוקחים רמון. הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות ה"ו) כותב שלושה דברים טובים לזה, רמונים חבושים ותפוחים. והרמונים או המיץ שלהם הטובים ביותר¹¹. **לכן אדם לא מאוזן שסובל במעיים כי הבטן שלו לא בסדר, יקח רמונים. "זית שמן", זיתים שעושים מהם שמן. והשמן זית שוה יותר מכל השמנים שבעולם¹². "ודבש", זה דבש תמרים. וגם זה מהפירות הטובים בעולם, כי אם אדם יאכל תמרים כל יום, לא יצטרך לפירות אחרים¹³.**

סדר הקדימה בשבעת המינים

ו. "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש". הגמרא (ברכות מ"א ע"ב) אומרת שיש בפסוק ארץ קמא וארץ בתרא, ארץ קמא זה הראשון וארץ בתרא זה השני. למאי נפקא מינה? חטה ושעורה קודמים לכל, ואחריהם זית. אבל יש אומרים (וכך ההלכה) שזית קודם לשעורה, אמנם בדרך כלל לא אוכלים זית לבד אלא בסעודה והוא כבר טפל לאוכל, אבל מי שאוכל זית לבד הוא קודם לשעורה, למה? כי הוא ראשון לארץ בתרא, והשעורה שניה לארץ קמא. ואח"כ דבש שזה תמרים, כי הוא שני לארץ בתרא, ואילו הענבים שלישי לארץ קמא. מי שיעיין היטב בפירוש רש"י (שם בד"ה זה שני) יראה שהענבים והתמרים שקולים בזה, כי הענבים שלישי לארץ הראשונה והתמרים שני לארץ השניה. וככה כותב רבי אברהם כהן ע"ה בנו של מוה"ר רבי כלפון ע"ה (בספרו ברכת אברהם על מסכת ברכות שם) שאין עדיפות לזה על זה. **אבל ההלכה לא ככה, וכל הפוסקים כותבים שהתמרים קודם לענבים** (שלחן ערוך סימן ר"א ס"ד). לכן התורה כתבה "ארץ"

10. אמנם יש טוענים שהיא לא כ"כ בריאה. ופעם ראיתי באמריקה חוברת שהמחבר יודע ללמוד אבל יש לו מוח הפוך, וכותב שהחטה טובה רק לעשרה אחוז מבני האדם בעולם, ואילו לתשעים אחוז לא טובה להם. אבל קשה על זה, מגמרא מפורשת (פסחים ג' סוף ע"ב): אמרו לו: השנה חטים נעשו יפות? אמר להם: שעורים נעשו יפות, ואמרו לו צא ובשר לסוסים ולחמורים. וא"כ השעורים זה מאכל סוסים וחמורים, ואיך אתה אומר הפוך?! אבל באמת יש אנשים שאוהבים שעורים. ובג"ר יש אנשים שעושים כוסכוס משעורים. ויש כאלה שעושים דייסא בשבת משעורים, ואומרים שהיא טעימה מאד.

11. הרב עובדיה ע"ה היה תמיד אומר לקחת חבושים, ואם בא אליו אדם סובל מכאבים היה אומר לו שיקח אותם. וזה לקוח מהרמב"ם. אבל הרמונים טובים יותר.

12. אמנם הגמרא (ברכות ל"ה ע"ב) אומרת שהוא מזיק, אבל לא יודעים מה הנזק שלו, וכל מיני פירושים נאמרו בזה. ויש פירוש שזה לא מזיק לאדם אלא האדם מזיק את השמן, כי הוא ראוי להדלקה ובישול ולא לשתיה, ולכן אדם ששותה שמן זית הוא מזיק אותו כי תבל על השמן הזה. (עיי' בהערות לבן איש חי שי"א פרשת פינחס אות ט' ובקובץ ויען שמואל ח"ד קונטרס מאמר אסתר עמ' כ"א).

13. בג"ר לא היו להם פירות בחורף אלא רק תמרים בלבד, ולכן הם עשו כמה מעדנים מהם. ויש תמרים שקוראים להם "נפצי", חולקים אותם לשנים (נפץ זה חצי) ואוכלים אותם. פעם שני תלמידי חכמים שם אכלו תמרים כאלה ומצאו תולעים, והסתפקו אם לברך ברכה אחרונה על מה שאכלו לא, או לא. כי הרמב"ם (פ"א מהלכות ברכות ה"ט) כתב שכל דבר של איסור לא מברכים עליו. שלחו לרבי זקן מאוזן את השאלה הזאת, וזו השאלה הראשונה בספרו שערי משה (ויאמר משה ח"ב סי' א'): אני וחבירי אכלנו "נפצי" ומצאנו תולעים, האם נברך על זה ברכה אחרונה או לא? והאריך שם בזה.

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

נתן הנחה לבאים דרך העלון

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לעילוי נשמת
בחייר רפאל בו כמנוה
כ"ג חשוון תשס"ב
תיבתא תראיתא בת שאשיה
ליע"ה אדר תשס"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ מרת הדסה אביש
רבקה יטבה ע"ה
בת הרבנית אביבה מרים
תלחטו"א, בת של מוה"ר
הגר"ר בראד שליט"א

מזל"ט וברכה מרובה לניק וחכים
דוד (בן הר"ג) (עמוס) עיניו נ"ו
וזכרו לרגל הכנסו לתורה ומצוות.
יה"ר ששמה זו תמשך תמיד ויהי שמך
כשם הגדולים אשר בארץ.

רק בפירות האלה, כדי להתחיל בחטה ואח"כ זית ואח"כ שעורה ואח"כ תמרים ואח"כ גפן ואח"כ תאנה ואח"כ רמון. אבל אם אדם חושב שישב בליל ט"ו בשבט, אחד יתחיל בזה והשני יתחיל בזה, אי אפשר לעשות את זה, כי אם יש לה תמרים על השלחן ואין זיתים הם קודמים לכולם! ולא כל אחד יעשה מה הוא רוצה, אחד רוצה תמרים ואחד רוצה תאנים ואחד רוצה ענבים, אל תבלבל את המח, אלא אותו דבר כולם.

מה לקרוא כשאוכלים את שבעת המינים?

ז. מה עושים כדי להכיר שאנחנו מברכים על שבעת המינים? בעל חמדת ימים (ח"ב פרק ג' אות ט"ו) הביא קטעים מהזוהר והפסוקים על כל פרי מהם, ובספר הזה "פרי חדש" גילה קטעים ארוכים מאד, אדם יגמור אותם עם הנץ החמה... מה לעשות? לכן יש קיצור של הדברים האלה. או בגליון שנקרא "חסד עליון", שהביא על כל פרי תמצית של הקטעים האלה. או בחוברת "טראבלס של מעלה" (זה מדבר על יהדות לוב ומופיע פעם בחודש)¹⁴, שקיצרו שם את כל התפלות של חמדת ימים, והביאו על כל פרי לומר קטע מסוים¹⁵. ובלי נדר נקרא אותו בליל ט"ו בשבט. מי שרוצה שיקח להעתיק את זה.

ארץ של חטה ושל זית

ח. אבל חוץ ממה שאמרנו חכמים הלכה ולמעשה, יש עוד הסבר נפלא לזה. מה זה "ארץ חטה"? כי החטה המקורית מוצאה מארץ ישראל. היה חוקר אחד אהרן אהרונסון¹⁶, שחקר הרבה מאד את זה, ומצא שהחטה האמיתית מקורה בארץ ישראל. זה מובא במילון אבן שושן שאם החטה היא כאן בארץ ישראל. וכן ראיתי שניסו לזרוע כל מיני חטים מכל מיני מדינות ביחד, חטה אמריקאית וצרפתית ואנגלית וגרמנית ותורכית ושל גיהנם ובאר שחת... וגם את החטה שלנו של ארץ ישראל, אח"כ הם הביאו עליהם כל המחלות שבעולם ונפלו כולם, "המה כרעו ונפלו", אבל "אנחנו" החטה שלנו "קמנו ונתעודד". נקודה. זה המקור של החטה. לכן "ארץ חטה", פשוטו כמשמעו. מה זה "ארץ זית שמן"? יהודי אחד באמריקה ג'ו נקאש (ג'ו זה שם צרפתי או אנגלי) גילה שהארץ שלנו ארץ זית שמן. הוא סיפר שנקב אחוזת קרקע בעיר חלוזה"ה ביהארץ (ועשו לו שם יותר טוב "חלוצה"), ונטע שם זיתים, והם הגיבו שמן יותר טוב מכל השמנים שבעולם, לרבות השמן של ספרד שכולם חושבים שזה מספר אחד, והוא אומר: השמן שלי עלה על כולם. לפני כמה שנים הביא לי בקבוק שמן מזה¹⁷. וא"כ מה שכתוב בתורה

14. בזמן האחרון יהדות לוב התדרדרה. ויש להם חוברת משונה שנקראת "עאדא", מה זה עאדא? פירושו מנהג, כי תקיעת השופר זה עאדא וכיפור זה עאדא ולאכול כשר זה עאדא... ויש שם ממונות של אנשים גסי רוח. וכי זה כל מה שנושאר מיהדות לוב? הרי זו יהדות שהיתה הכי שומרת מכל העדות. ויש עדויות על זה. לפני כמה שנה בערך הגיע אליהם שילת איטלקי בליעל שרואים לו "בלב", והוא אמר שכל היהודים חייבים לפתוח חנויותיהם בשבת, ומוי שלא יפתח יקבל מכות בפלאקה. אבל היהודים סגרו בשבת. מה עשה? הביא עשרה מכוניות מהם, והלקה אותם בישוט. ורבי פריג'ה זוארץ חיבר שיר על זה (הוא תלמיד חכם צדיק, ואח"כ היה חבר נוסף של העדה שלו נלחמו בשבילי על זה. הוא גם היה יודע לענות תשובות. פעם בן גוריון אמר לו: תגיד לי מה זה פריג'ה? שיקראו לך פינחס. ענה לו: איך קוראים לגברת שלך? "פולא", מה זה פולא? תמיד היתה לו תשובה). לכן באו אנשי "טראבלס של מעלה", ואמרו שזה לא נכון להגמיר את גדולי העדה, כי בלוב שמרו הכל ויצאו מהם תלמידי חכמים גדולים, כמו רבי מסעוד רוקח, שחי בלוב לפני מאתיים שנה בימי הרב חיד"א. הוא חיבר ספר מעשה רוקח, ושם הנוסחאות הכי מדויקות בהרמב"ם. כאשר תלמידי חכמים אשכנזים ממוכחים איך הנוסח בהרמב"ם, פותחים מעשה רוקח ורואים שם. איך אני יודע את זה? בחו"ל היה לנו ספר סופרים של הרב זין ז"ל, ושם (מהדורה"ח"ב עמוד 25) מביא שהרמב"ם (פ"א מהלכות שבת ה"ח) כותב אין טחינה אלא בפירור, וזה תמוה שהרי יש טחינה גם בכל מיני דברים אחרים. ובא חכם אחד אשכנזי ועשה השערה, לא בפירור אלא "בהפירור", כלומר שיש טחינה רק אם מפרידים את הדבר ולא שחוטכים לחתיכות בלבד. והרב זין ז"ל ואחרים. וכי נעשה עדת לוב כצאן אשר אין להם רועה?! לכן הוציאו "טראבלס של מעלה", ומידי חודש בחודשו מביאים דברים שם. 15. אני שומר את הגליון של "חסד עליון" הזה, כי פעם מישהו אמר לי: איך אני אקרא את הכל? אמרת לי: יש לך חסד עליון, "ובחסד עליון בל ימוט" (תהלים כ"ח), והבאת לי את זה. אח"כ הביאו לי את החוברת הזאת.

16. הוא היה בתנועת ניל"י (ראשי תיבות נצח ישראל לישקר) שנלחמה בטורקים, והוא חי בשנת תרס"ו (1906 לפי מניינם).

17. אמנם הוא היה רחוק ולא כ"כ שומר, אבל בנותיו (אולי אחת או שתיים) נישאו לאברכים. ומה יעשו כדי להביא את הזקן הזה שישמע דברי תורה? אמרו לו: בוא לבית הכנסת בשבת עושים שם מקאמים, כדאי לך לשמוע את זה. "בקמים עלי מרעים תשמענה אזוני" (תהלים כ"ב), הרב עובדיה ע"ה אומר: זה תקרי בקמים אלא מקאמים... הסכים. הוא בא לבית הכנסת, ולמזלו הגיע רבע שעה לפני שהתחילו ברון שאמר. הם היו לומדים שם שיעור בהרמב"ם הלכות עדות, ומתרגמים לאנגלית. שמע ואמר: איזה סגנון, מי החכם הזה? מתי החי המשפטן הדגול הזה? אמרו לו: לפני אלף שנה. התפלא: הוא יודע על דבר טוב יותר מכל המי שפירקו, כולם "שופטני עסקיני" (בבא קמא פ"ה ע"א ועוד)... לאט לאט קירבו

"ארץ חטה" "ארץ זית שמן", זה גם ענין של הלכה וגם ענין של מציאות.

כל המאוחר בפסוק מרובה יותר בגרעינים

ט. לפני כמה שנים גילו דבר פלא פלאים, שאם תסתכל בסדר של הפירות תראה שכל שיש לפני יותר גרעינים הוא מאוחר יותר. הפרי הראשון זה הזית (אחרי חטה ושעורה שעושים מהם לחם ולא פירות), ויש לו רק גרעין אחד ולא יותר מזה. אחריו התמר, שאמנם יש בו גרעין אחד, אבל נראה חתוך לשנים כמו שביל בתוך הגרעין וזה כאילו שני גרעינים, לכן התמרים אחרי הזיתים. אח"כ הענבים, שיש בהם שנים שלשה או ארבעה חרצנים, ולא יותר מזה¹⁸. אח"כ התאנה, שכולה מלאה גרעינים¹⁹. ואח"כ הרמונים, שיש בהם גרעינים יותר מכולם, ואפילו יותר מהתאנים²⁰. הסדר של התורה מיוחד במינו.

"פירות כתמונת אברי האדם"

י. ועוד דבר שנתגלה בזמן האחרון ושלחו לי אותו, ופלא פלאים איך שמגלים דברים כאלה, אתה עומד נסער איך מתוך המציאות רואים שיש בורא לעולם, וכל דבר מסודר במקומו בדיוק (ואני לא יודע מי גילה את זה). כתוב ככה: "פירות כתמונת אברי האדם", הראשון אגוזי מלך, הם טובים לזכרון ובריאים למח, שאם יש לאדם חולשה בזכרון יקח אגוזי מלך, ויהיה "מלך" בשכל שלו. וגם אגוזי מלך דומים לצורת המח. עגבניות²¹, דומות ללב ולדם, כי הם אדומות כמו דם, וגם דומות ללב בצורה שלהם, כי אם תחתוך אותם תראה ארבעה חדרים, כמו הלב שלנו שג"כ מחולק לארבעה חלקים בדיוק. הגזז, בריא לעין (כי יש בו "בטא-קרסין" שכולם אומרים שזה טוב לעינים), וגם דומה לעין, שאם תחתוך אותו לכמה חתיכים, תראה בכל חתך באמצע תמונה של עין, "ולכל עין הראה פלאו" (שיר "כתנות פסים" לרבי

אבות, והוא היה בא לבית הכנסת. ואיני יודע על כמה החזיק מעמד בזה.

18. כתוב בתורה "מחרצנים ועד זג" (במדבר ו' ד), וחכמים בגמרא (נדר ל"ד ע"ב) אמרו שחרצנים זה הגרעינים והזג זה הקליפה, ויש דעה הפוכה בזה. אבל פרופ' אחד שקוראים לו שד"ל, מהסתדל תמיד לפרש נגד חכמים, והוא אומר שהפירוש כמו הדעה השניה, שהחרצנים זה הקליפה והזג זה הגרעין. (הואב כמדומני בס' אם למקרא לר' אליהו בן אמוז). אבל יש שתי הוכחות נגדו בזה, הוכחה ראשונה שכתבו "חרצנים" בלשון רבים ו"זג" בלשון יחיד, למה לא כתוב חרצנים וזגים או חרצן וזג? אלא מוכרחים לומר שחרצנים זה הגרעין, ולכן כתוב בלשון רבים כי יש כמה חרצנים בענבה אחת, ואילו זג זה הקליפה כתוב בלשון יחיד כי יש רק קליפה אחת. הוכחה שניה, מאיפה באה המלה "זג"? זה זכוכית, ובלשון חכמים (גורן ע"ו ט"ו) קוראים לזה "זגוני", כי הקליפה של הענבים כמו זכוכית, שאתה מסתכל בקליפה ורואה את הגרעין שבפנים. לכן מקובל לפרש "זג" זה הקליפה ו"חרצנים" זה הגרעינים, וקבלת חכמים אמת היא.

19. אבל רבותינו בעלי התוספות לא רק שלא הכירו את הזיתים כמו שפעם אמרת (בעלון הקודם אות ח' יוד), אלא גם לא הכירו את הרמונים ואת התאנים, כי במדינות שלהם כמעט אין כולם, והכל חושך ואפילה. איך אני יודע שלא הכירו את התאנים? כי רבנו תם (יומא דף פ"ג בתוספות ב"ד"ו וש"ע) אומר שיש לתאנים גרעינים והם נזרקים. ומי זורק את הגרעינים של התאנים? אמנם אח"כ ר"י מבעלי התוספות אומר שם שכולם את כל התאנה, וזה לשון ר"י: "דגרורגות אין בהם גרעין תאנים שנדרסו", כלומר יודע לנו שאין גרעינים בתאנים. אבל איך רבנו תם טעה בזה? קושיא. אח"כ ראיתי בספר שיעורי תורה (עמ' רכ"ח) שבצורת במקום שגר רבנו תם לא ראו תאנים בחיים. וגם הרמונים, האשכנזים לא ידעו מה זה. פעם האדמו"ר הזקן בעל התניא שלח לחסידים שלו בארץ ישראל: תביאו לי רמון הכי גדול ורמון הכי קטן (ואולי גם ביוני), כדי שאדע בדיוק מהו ישראל? הרי בכל מקום יוכל לדעת את זה. אלא בגלל שלא היה להם רמונים. ומספרים דבריהם (ואולי זה סיפור אמיתי) שלפני מאתיים שנה כתבו האשכנזים לארץ, שמעו ערבים בנמל יפו צועקים "רומאן רומאן", והבינו שזה הרמון של התורה. קנו מהם כמה רמון, ובמקום לאכול את הפרי שבפנים, עשו הפוך אכלו את הקליפה וזרקו את הכל. התחילו ולדקק צועקים לאבא שלהם: אבא, זה מר. וזמר אומר להם: אסור להגיד מר על פירות אלה, וכי הערבים אוכלים ואנחנו נאמר מר? יודע לא זכינו לטעום את הפירות של ארץ ישראל... באו לבית הכנסת למנחה והתחילו לכבות. אמרו להם: ברובים הבאים עולים חדשים, מה קרה לכם? אמרו להם: אין לנו זכות, הערבים אוכלים "רומאן" ונהנים מזה ואילו אנחנו אוכלים והוא מר כלענה. אמרו להם: מה אכלתם? אמרו: כמובן שאכלנו מה שבחוץ. צחקו עליהם: מה קרה לכם? ברמון לא אוכלים את הקליפה אלא את מה שבפנים, וזו גמרא מפורשת. התפלא: איפה הגמרא הזאת? אמרו להם: "רבי מאיר, רמון מצא, תוכו אכל ליתפו זרק" (גיטין ט"ו ע"ב).

20. אומרים שהרמונים יש תרי"ג גרעינים, ולכן אומרים "שירבו זכויותינו כגרעיני רמון", מה הקשר? כי גרעיני רמון יכולים להגיע לתרי"ג מצוות. אמנם פעם בחו"ל ספרתי אותם, ומצאתי בהם מאתיים מאתיים ועשרה גרעינים ולא יותר מזה, אבל אמרו שכאן יש רמונים גדולים שמכילים שם מאות ושלושה עשר גרעינים, כמנין תרי"ג מצוות.

21. היום יש חסידים שלא רוצים להגיד את המלה "עגבניות", כי זו לדעתם מלה גסה. ומה הם אומרים? "טומאט". אבל מי שלא מבין צריך להגיד לו כל מיני שמות אחרים (כמו "מטאסט" בעברית), ואי אפשר לעשות ככה. אמרתי להם: כתוב "במינים ועוגב" (תהלים ק"ד), "ותעגבה" (ויחזקאל כ"ג פסוק ט"ו ופסוק כ') והרי לפי זה גם עוגב זו מלה גסה כי היא קלומה ומורש "עגב", מה אותם אומרים על זה? והרי מונק ע"ה שזה לא דומה, למה? ככה. אבל תלמידי חכמים גדולים משתמשים במלה הזאת, הרב עובדיה מזכיר אותה (חוץ ועובדיה ט"ו בשבט עמ' קמ"א), ואולי גם החזון איש.

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רה"י רבב מאיר מאזוז שליט"א
מנהל טלפוני בית נשא לבית
02-5353-383
מחולק פה"מ בית ההוראה: א - פ"ה: 12:00-24:00 ו' וזמרת חז"ן: 00:00-06:00 לפני כניסת שבט / חז"ן
בית ההוראה
ספרות
זרפתית
אולפנית

משה אבן עזרא). **שעונית**, דומה לכליות, ובריאה לכליות. **בטטה**²², בריאה ללבב ודומה ללבב, ואפשר לראות כאן תמונה של הבטטה לעומת הלבב. **סלרי** (מה זה סלרי? זה הכרפס שלנו לביל פסח. כמה שעשו לו סימנים על סימנים, מי שיש לו סלרי זה הכרפס האמיתי. ובערבית קוראים לו "כראפס"), בריא לעצמות ונראה כעצמות. **ג'ינג'ר** (זה משהו חם וחריף), בריא לקיבה ונראה כמו קיבה, ובתמונה כאן רואים איך זה דומה לזה. **יין אדום**, בריא לזרימת הדם ונראה כדם. **אבוקדו**, מסייע להחלמה של היולדת מלידה, וכאשר חותכים את האבוקדו נראה כרחם עם עובר. **האם יתכן שכל זה בא במקרה? סדר ותכנון מעידים על מציאות הבורא**. אלה תשעה שגילו היום, ואולי יש עוד שייגלו אותם לאט לאט, עד שכל הכפירה תינתץ ותיפול לגמרי, "תנור וכיריים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם" (ויקרא י"א ל"ה). כאשר אתה פוגש אחד כופר, תאמר לו: בוא תראה, מה אתה מדבר? וכי כל זה בא מאליו?! המפץ בא מאליו, השגעון בא מאליו, וגם המח שלך בא מאליו... הכל בסדר.

ממג"ע א"ש

יא. הסימן **ממג"ע א"ש**, בתחילה מוציא ואח"כ מזונות. איך יתכן שאדם מברך המוציא ואח"כ מזונות? הרי בדרך כלל בסעודה של לחם לא מברכים מזונות. אבל יש דבר שלכולי עלמא אפשר לברך עליו מזונות גם בתוך הסעודה, וזה **"ביסלי"**, שאין בו ספק אולי הוא לחם או אולי הוא חלק מהסעודה, כי זה רק להמתיק. הגפן קודם לפירות העץ, לפי דעת רבנו פרץ (מובא בבית יוסף סימן ר"א). אמנם בבית יוסף (שם) דחה אותו קצת, אבל אח"כ בהמשך הדברים חוזר ונראה שם. ככה כתב הרב יוסף זליכה (ספר פרי חדש עמ' נ"ט), והרב משה לוי (ברכת ה' ח"ג עמ' רכ"ט), וככה פסק בן איש חי (ש"א פרשת מטות ה"א), **וכמעט כל הפוסקים אומרים שהגפן קודם לפירות העץ**. מה הטעם לזה? **כי ברכת הגפן ברורה ומיוחדת**, וכשתשמע מישהו מברך "בורא פרי הגפן" אתה יודע שהוא שותה יין²³, ולכן הוא קודם לכל הפירות (וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"א חיו"ד סימן י"ב אות ו' בהערה). אח"כ **העץ אדמה שהכל**, העץ קודם כי ברכת אדמה פוטרת את העץ, ואילו ברכת העץ לא פוטרת את האדמה, ולכן העץ ברכתו מבוררת יותר (ש"ע סימן ר"ן ס"א). אח"כ האדמה ואח"כ שהכל. הסימן שלהם: **ממג"ע א"ש**.

חמשה מיני דגן מן התורה מניין?

יב. תראו איך בתורה רמזו שיש חמשה מיני דגן. הגמרא (כתובות ה' ע"א) אומרת: דרש בר קפרא,

22. "בטטה" זו המתוקה. אמנם בערבית קוראים ככה לתפוח אדמה רגיל, אבל בערבית חילוק ביניהם כדי להבחין בין תפוח אדמה מלוח למתוק, ולכן קראו למתוק "בטטה" בדגש חזק. בפעם הראשונה ששמעתי בילדותי את המורה לעברית ישועה ברבי נ"ע שאומר "בננה", שאלתי אותו: מה זה בננה? וכולם צחקו עלי, אתה לא יודע מה זה בננה (בצרפתית). אבל הקושיא שלי הפוכה, אם אתה אומר בננה בלי דגש בנ"ן, איך אתה מנקד את הבי"ת פתח? הרי אחרי פתח צריך להיות דגש (כי זו תנועה קטנה). ואף אחד לא כותב בננה בדגש, אלא כותבים עם פתח והדגש מת... אבל אנחנו בבית לא אמרנו בננה אלא "מוד", וזה כותב בהלכות גדולות (פרק כיצד מברכין) שמברכים עליה בורא פרי האדמה.

23. אומרים מה זה "נכנס יין יצא סוד" (עירובין ס"ה ע"א)? כאשר תשמע מישהו מברך בחדר השני בורא פרי הגפן אתה יודע את הסוד שהוא שותה יין, כי אם תשמע אחד מברך "המוציא לחם מן הארץ" לא תדע אם הוא אוכל לחם חטה או לחם שעורה, אבל כשמברך הגפן אין ספק שהוא שותה יין (ואין הבדל אם יין מתוק או יבש, כי היין בטבעו לא מתוק).

גדולים מעשי צדיקים יותר ממעשי שמים וארץ, דאילו במעשי שמים וארץ כתוב "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" (ישעיה מ"ח י"ג), רק יד אחת, ואילו במעשיהם של צדיקים כתוב "מקדש ה' כוננו **ידיך**" (שמות ט"ו י"ז), מי בנה את בית המקדש? צדיקים, שלמה ואחרים בנו את בית המקדש, וכתוב "ידיך" בלשון רבים. השיב בבלי אחד ורבי חייא שמו²⁴, איך אתה אומר שהעולם הזה נברא כביכול ביד אחת של הקב"ה, הרי כתוב "ויבשת **ידי**ו יצרו" (תהלים צ"ה ה'), "ידי"ו בלשון רבים. הגמרא עונה: "ידו" כתיב, בלי יו"ד²⁵. הגמרא שואלת: והכתיב "יצרו" ולא יצרה? ועונה: אמר רב נחמן בר יצחק יצרו אצבעותיו, כלומר מה שכתוב ידי יצרו הכוונה יצרו אצבעותיו. וא"כ היבשת שלנו נוצרה כביכול ע"י אצבעותיו של הקב"ה. ובאמת שיש חמש יבשות בעולם, וכל אצבע יצרה יבשת אחת²⁶. אותו הדבר גם כאן, כתוב "פותח את **ידך ומשביע** לכל חי רצון" (תהלים קמ"ה ט"ז), המלה "ידך" בלי יו"ד כוללת חמש אצבעות. "ומשביע לכל חי רצון", שיש אנשים שהחטה טובה להם, ויש אנשים שהשעורה טובה להם, ויש אנשים שלא זה ולא זה אלא צריכים לאכול שכולת שועל או כוסמין ושיפון. כל אחד לפי רצונו ולפי מה שמתאים לו. הנה חמשה מיני דגן, הכל כתוב בתורה.

בשיר ל'ו ישתו יין

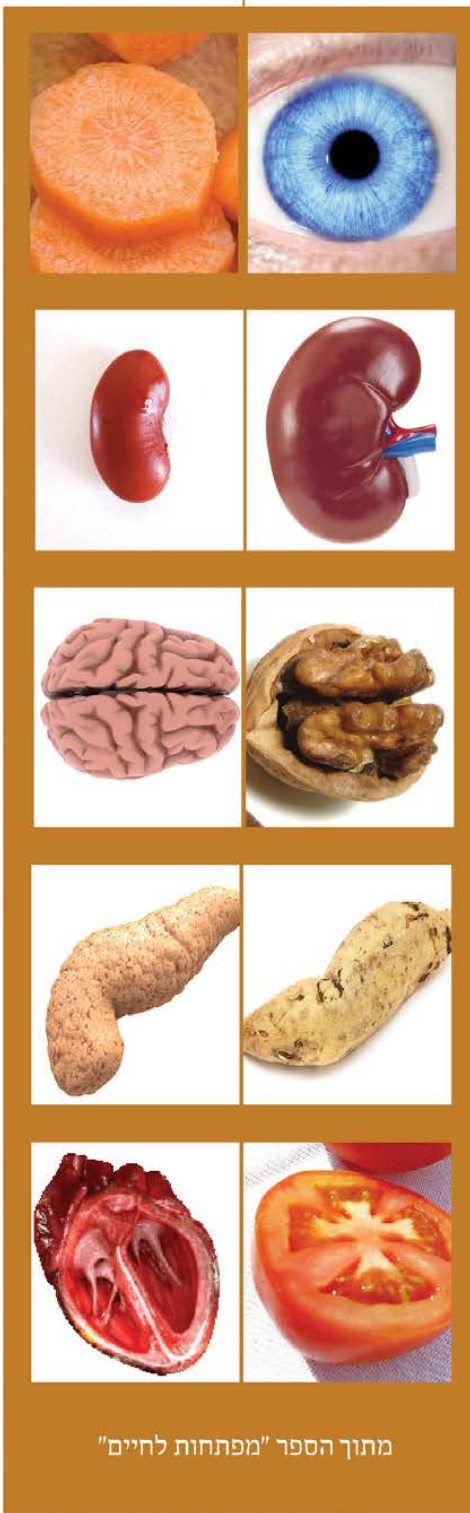
יג. בספר פרי חדש (עמ' ד) הביא שיר שכתב רבי משה אבן עזרא, ולא כל אחד יודע משקל השיר (לפני שנה קראתי אותו בעל פה וטעייתי בו): **"כתנות פסים לבש הגן, וכסות רקמה מדי דשאו. ומעיל תשבץ עטה כל עץ, ולכל עין הראה פלאו"**. כל אילן לבש מעיל תשבץ, ואתה רואה את העצים פורחים מחדש. פעם החזון איש ע"ה הסתכל על פרח חצי שעה, וכששאלו אותו אמר להם: תראו את יופי הבריאה, זה לא בא סתם במקרה. אח"כ ממשיך: **"כל ציץ חודש לזמן חדש, יצא שוחק לקראת בואו. אך לפנייהם שושן עבר, מלך על כל, הורם כסאו"**. שושן זה "שושנת הכרם" שזה הענבים, ולפני כל הפירות האלה עברו הענבים. והכוונה "מלך על כל" מלך שעבר על כולם²⁷. וככה כותבים הטבעונים שהענבים הם "מלכי הפירות" וטובים אפילו מזיתים ותמרים וכו'. וממשיך:

24. מה הפירוש? בר קפרא היה בארץ ישראל, ורבי חייא הגיע מבבל והקשה קושיא על זה. אל תחשבו שרבי חייא סתם אדם פשוט, כי הגמרא (סוכה דף כ' ע"א) אומרת שנשתכחה תורה מישראל, ועלו רבי חייא ובניו מבבל ויסדו אותה מחדש.

25. אמנם לפנינו כתוב "ידי"ו ביו"ד, אבל לא תמיד המסורת של החכמים מתאימה למסורת שלנו. (עיי' בחוברת אור תורה אילול תשע"א סימן קנ"ח אות ג').

26. תשימו לב, הגוים שלא ידעו את הגמרא הזאת, כשחילקו את כדור הארץ לחמש יבשות, כל יבשה מתחילה באות אל"ף, ואי אפשר להאמין: אסיה, אפריקה, אירופה, אמריקה, אוסטרליה (ליד הקוטב). למה כולם מתחילים באל"ף? כי זה אצבע אצבע אצבע אצבע, שכל אחת מהם נוצרה כביכול באצבעו של הקב"ה, "יצרו אצבעותיו".

27. לא כל אחד מבין מה ההבדל בין כל בקמץ חטוף לבין כל בחולם, וחושבים שזה אותו דבר ואין הבדל בזה. פעם ראיתי לפלפול בזה במחברת התיגאן, והם דברים בטלים. אבל באמת זו אותה משמעות, אלא שאם "כל" מחוברת למלה הבאה היא במקף ובקמץ חטוף, ואם "כל" לבד בפני עצמה היא בחולם. [כמו פ-רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה, כירק עשב נתתי לכם את-כל". בראשית ט', ג'] לכן כאן (בשיר) "על כל" זה בחולם. ומה שכתוב כאן "על כל (בקמץ חטוף) הורם כסאו", אין משמעות לזה. אבל זה לא ניקוד של המחבר, אלא צילום מספר מסויים שהשתבש מה נעשה לו? ושיבוש בטר שיבוש, איך כתוב בגמרא (כתובות ס"ג ע"א)? "רחלה בתא רחלה אזלא".

מתוך הספר "מפתחות לחיים"

"יצא מבין משמר עליו", הוא היה בכלל של העלים שלו. **"וישנה את בגדי כלאו"**, זה פסוק **"ושנא את בגדי כלאו"** (מלכים ב' כ"ה כ"ט). **"מי לא ישתה יינו עליו, האיש ההוא ישא חטאו"**. זה דרך רמז בעלמא לשתות יין, כי בזמנו היין היה הפרי הטוב ביותר. אבל היום זה לא כ"כ טוב לשתות יין, ואולי לשתות באוכל מעט. הרמב"ם בצוואתו לבנו כותב: לולי שהרגלתי אתכם לשתות יין הייתי אוסר אותו עליכם (נדפס בחוברת כסא המלך הנד"מ עמ' פ"ז). אבל עם האוכל זה לא מזיק.

ברכת הלחמניות המתוקות

יד. אדם שהביאו לו לחמניות מתוקות, מה יברך עליהם? האשכנזים נוהגים לאכול בשבת לחמניות מתוקות, ולפי הספרדים אם הטעם מתוק לא מברכים המוציא אלא מזונות. אבל הרב משה לוי ע"ה (ברכת ה' ח"ב עמ' קצ"ח) **כתב חמשה טעמים לברך על הלחמניות המוציא לחם מן הארץ**, והטעם העיקרי שזה עיקר הסעודה, ולא משהו קטן שלוקחים אותו לנגוס בעלמא. וגם כשמביאים לחמניות באולם זה עיקר סעודתם, ואפילו שמביאים אח"כ משהו אחר. אמנם אם אדם טועם קצת זה לא קביעות סעודה, אבל אם אוכל לחמניה שלימה או שכולם אוכלים את זה, לא תהיה יוצא דופן ותאמר: אדוני, תביא לי לחם יבש לחם שחור או לחם לבן... אלא תאכל כמו כולם. **לכן גם כאן, אם אתה מתארח אצל אשכנזי והביא לך לחמניה מתוקה**, אל תאמר לו: אני לא אוכל לחמניה מתוקה, אתה מתוק ואני לא מתוק... אלא **מותר לך לאכול ולברך המוציא על זה**. פעם אמרתי את זה לרב עובדיה ע"ה, ואמר לי: נתת דבריך לשיעורין? פעם עיקרם לאוכל ופעם לקינוח. לכן דעתו לברך מזונות (שו"ת יביע אומר ח"י חאו"ח סימן ח"י), וגם הרב משאש ע"ה (שו"ת שמש ומגן ח"ב בהשמטות עמ' שי"ח) דעתו ככה. **אבל מי שיקרא את הדברים של הרב משה לוי ע"ה, ישתכנע שיש הרבה מאד פוסקים שיוצא מדבריהם לברך על זה המוציא וברכת המזון**²⁸. (וע"ע בחוברת אור תורה סיון תשע"ד סימן ק"ד). אבל אם אדם

28. הדברים שלו, של הרב משה ע"ה נקראים ונכתבים נאמנים ונחמדים, וכדאי ללמוד אותם. ואפילו במקום שחולק על הרב עובדיה צריך ללמוד את זה, "בית שמאי אומרים ובית הלל אומרים", מה יכול להיות? הוא מכבד מאד וכותב דברים של טעם.

רוצה להזמין את חברו, לא כדאי לו לעשות מחלוקת בזה, אני אשכנזי אוכל מתוקה ואתה ספרדי אוכל יבשה, אלא יביא לחמניה רגילה ויברכו המוציא. כתוב פסוק נפלא במשלי: **"טוב פת חרבה ושלוח בה, מבית מלא זבחי ריב"** (י"ז א'), תאכל פת חרבה ויבשה בלי סוכר, ושלוח בה כי אתה רגוע וכולם מברכים עליה המוציא²⁹. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל השומעים כאן, והשומעים דרך הרדיו, והקוראים אח"כ בעלון "בית נאמן". ה' יתברך יתן להם כל טוב שבעולם, בריאות ונחת, ויעשו ט"ו בשבט בשמחה רבה, הם ומשפחותיהם, ונזכה לשמוע עוד נסים רבים בארץ ישראל, עד הגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

29. מה הפירוש "מבית מלא זבחי ריב"? יש אנשים חושבים שהברכה החלק של הכשר הרב עובדיה לא טוב. פעם בא אלי אחד, ואמר לי שכל הזמן הוא במריבות עם חותנו, כי הוא לא אוכל בשר עטרה אלא רק של הרב מחפוד, וחוטנו מביא לו בשר עטרה. מה ההבדל ביניהם? כי הוא הלך לרב חיים קנייבסקי שליט"א, ואמר לו רבי חיים שהרב עובדיה מיקל כמו הספרדים, אבל יש לנו גם את הרמ"א, והרב מחפוד מודקדק בזה אמרתי לו: אדרבה הרב עובדיה בדברים האלה עושה כמו כל הדעות, והוא אמר בפירוש לתלמידיו ולשומעי לקחו: ה"עטרה" שלנו - עטרה בראש כל אדם, וכולם יכולים לאכול את זה. שאל אותי: מה אעשה עם רבי חיים קנייבסקי? אמרתי לו: תשמע, הוא לא יודע מה שקורה אצל הרב עובדיה, כי הוא מסוגר בבית ולומד כל הזמן (ווגומר מסכת ברכות בחצי יום. פעם אחת השאיר בה כמה דפים בסוף המסכת והתנגמם מעט, וכשקם אמר: תביא לי כוסית לכבוד סיום מסכת. אמרו לו: הרב, עוד לא סיימת אותה. אמר להם: סיימתי בחלום, תביאו מהר...). **אם היו נפגשים ביחד היה מקבל את דבריו, וכי זו מחלוקת במציאות? אבל הרב עובדיה חושש לכל הדעות**. והרי מי בכלל פירסם את הענין של בשר חלק? זה הרב עובדיה ע"ה. פעם כל הספרדים והאשכנזים אכלו בשר רגיל ולא חלק, מה אכפת להם מחלק? רק יעקב אבינו היה "איש חלק" (בראשית כ"ז י"א), וכי אנחנו כמו יעקב אבינו? "אטו כולי עלמא יעקב אבינו נינהו" (יבמות ע"ו ע"א)... אבל בזכות הרב עובדיה אוכלים חלק, ואם אומרים לאדם לאכול מה שמוכן רבנות וכדו', אף אחד לא מתבייש לומר "אני אוכל רק חלק". זה פירוש הפסוק: **"טוב פת חרבה ושלוח בה"** - שלא יהיה לך מחלוקת מה לברך על לחמניה מתוקה. **"מבית מלא זבחי ריב"** - אתה מביא בשר חלק אבל זה "זבחי ריב", כי זה אומר שהחלק הזה ב"מ וזה אומר שהחלק הזה לא טוב. לכן תאכל בשר חלק שהרבנים סומכים עליו, ותקבל את זה.

פניה זו בחסות אפיקים

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

שאלה:

יסכה הכאה נהנה עוד לפני חגונה

אהגפאל כא יום 3 גפילוא

השגת חגן הגלוצרה הלהא מאוחר

ומחמת זה נצגה קודם כא

אקדש עם בני משפחה

ואח"כ אהגפאל שחריג אטו ובישוח הדעג

האק דהר זה נכון ע"פ ההלכה?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576 בין הפותרים נכונה תוגרל מכות קפה איכותית!

למחמירים: מעקף ייחודי ללא חשש בורר

הזוכה בפתרון החידה:

איתן כהן בני ברק

תשובה לשאלת בשלח

נעם

נבדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין | כ-40 כוסות מים רותחים | בטיחותי במיוחד לילדים!

8510*

מבית אפיקים מינרל סימן מים

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

זורם ברגע אחד

רשימת הזוכים בהילולא המסורתית תשע"ט

המרתה	מס' כרטיס	שם הזוכה	עיר
רכב מודל 2019	4597	הרב ר.אלול	בת-ים
מקרר	4901	ח.בהן	ברכיה
תנור	2169	ר.בן סעדון	מעלות-תרשיחא
זכות לרכישת מכונת כביסה/מייבש	1969	י.מזוז	באר שבע
סוף שבוע בצימר	4271	ע.מזוז	בני-ברק
סוף שבוע בצימר	2420	א.שלום	ירושלים
סוכה קומפלט	4330	י.חורי	קרית-גת
סוכה קומפלט	4534	ר.הלוי	גבע בנימין
תפילין מהודרות	1262	ר.חורי	איתן
טבעת זהב	4641	ג.זיסף	אור-עקיבא
טבעת זהב משולבת כסף	836	י.מסלטי	מודיעין-עילית
סט עגילים יוקרתי ערשרת+טבעת	2199	א.חביב	אשדוד
טבעת זהב	4310	י.בהן	אשדוד
טבעת זהב פרח אדום	1126	מ.בהן	אשקלון
טבעת-תליון לשרשרת	256	ג.אחזקות	הרצליה
טבעת זהב לבן עם יהלום שחור	1650	נ.טורבלסי	תלמים
טבעת פרח זהב	167	ד.בהן	אשדוד
שרשרת יוקרתית	4477	ר.פריץ	ברכיה
שרשרת זהב	205	א.סגרון	באר שבע
זוג עגילים	517	ש.בהן	אשדוד
זוג עגילים	175	ר.עטיה	נתיבות
זוג עגילים	28	צ.אוזיק	זכרון-יעקב
זוג עגילים	2147	מ.אלגבסי	עפולה
זוג עגילים	4627	ב.הרצל	אשקלון
זוג עגילי פינייה	4008	א.מזוז	אשדוד
שעון לנשים	341	הרב ר.שבת	אשדוד
שעון נשים יוקרתי	2194	י.אינדפורקר	אופקים
שעון יוקרתי לנשים	2601	א.פתייה	הרצליה
שעון יוקרתי	4360	י.ביתן	ברכיה
שעון יוקרתי	201	י.ביתן	אשקלון
שעון זהב	3064	צ.ברום	אשקלון
גורמט זהב משוּבץ	1063	צ.ביתן	אשקלון
שעון לנשים	2637	ב.מאמו	
סלסלת תמרוקים	536	א.צבאן	נתיבות
סלסלת תמרוקים	1290	י.אברהמי	קרית-מלאכי

תענית דיבור

מעין אברכים ובני תורה יקיימו עבורך תענית דיבור יום שלם כולל קריאת כל ספר התהילים ג' פעמים

ומעלות וסגולות תענית הדיבור ידועה, וכפרט בימי השוכב"ם. (וראה בחשיבות ענין זה ברברי מרן שליט"א בעלון 143 וכן בעלונים של שנים קודמות).

התענית תתקיים ביום חמישי לפרשת משפטים עלות השתתפות לכל ש"ס 101 ש"ח.

למסירת שמות ניתן לפנות למספר 050-4104217

או להשאיר הודעה בקו בית נאמן 0799270505 שלוחה 13.

מכון הרב מצליח

מפעל אוצר ההלכה

מתאים במיוחד לכותבי תשובות ומוורי הוראה

מכון הרב מצליח שמח להגיש בפני ציבור לומדי התורה

אוצר ההלכה

הידושים וביאורים מחמש מאות ספרי גדולי האחרונים

אורה חיים שבת ה'

כנסת הגדולה, מטה יהודה, ברתי כנסיות, חמד משה, נהר שלום, בגדי ישע, אותות השמים, ברכי יוסף, מחזיק ברכה, בית מאיר, ערך השלחן, מאורי אור, ישועות יעקב, רוח חיים, פתח הדביר, יפה ללב, ערך שי, מנחת פתים.

ועוד יותר מחמש מאות ספרי גדולי האחרונים, ומהם ספרים נדירים ביותר וכתבי יד אשר טרם שופתם עין, שחוברו על סדר הטוש"ע. וכעת נדפסו כולם בסדר חדש, ובתוספת מאות אלפי מקורות, תיקוני טעויות ופיסוק. והכל בדפוס נאה, מסודר על סדר השלחן ערוך סעיף אחר סעיף.

- הלכות שבת חלק א' - סימנים רמ"ב-ר"נ
  - הלכות שבת חלק ב' - סימנים רנ"א-רס"ב
  - הלכות שבת חלק ג' - סימנים רס"ג-ער"ב
  - הלכות שבת חלק ד' - סימנים רע"ג-רפ"ה
  - הלכות שבת חלק ה' - סימנים רפ"ו - ש'
- ניתן גם להשיג הלכות השכמת הבוקר ציציית ותפלין סימנים א' - מ"ה בארבעה כרכים!

אי בתאונה?

ילדי גאלה

גליון 102

בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של סרן ראש הישיבה שליט"א לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

ידע ידע

א. מצאתי דבר יפה רמזו בפסוק: "קרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוּוּ בָהּ" (משלי פרק ג' פסוק ט"ו), "קרה היא מפנינים" זה בגימטריא "תורה". חכמים (מסכת חוריות דף י"ג עמוד א') דרשו: קרה היא מפנינים, שהתורה קרה וחסונה יותר מחשיבותו של פהן גדול שנקנס לפני ולפנים [קלומר לקדש הקדשים]. (גליון 100 אות א').

ב. פעם לפני ארבע מאות שנה היה דיון במה שאמרו חכמים (יומא ט"ז ע"ב) "כל פנות שאטה פונה תפנה דרך ימין", האם הפנה לפנות משמאל לימין או מימין לשמאל? ונחלקו בזה שני גדולי עולם, הרמ"ע (רבי מנחם עזריה) מפאנו בספר ימין ה' רוממה, ורבי יוסף סמאג'ה בספר דרך ימין (כתוב שם סמיג'ה, וכנראה זה משפחת סמאג'ה שישנה היום. ראיתי את הספר הזה ישן מאד בחו"ל. וכתב שם בתחלת הספר ככה: "פירוש דרך ימין, לי יוסף בן בנמין"). אבל הפרי חדש (אורח חיים סימן קכ"ח סעיף י"ז) סכם כל המחלוקת בזה ברבע עמוד, והכריע שהפירוש הנכון שהולכים משמאל לימין, וכמו שאנחנו עושים בחנוכה. ואמנם אין לי הספרים של הרבנים שהתנחלו בזה, אבל ראיתי תמצית של הדברים האלה, וכתוב שם שכל אחד מהם כתב: ואם לא עשית כדברי אתה יוצא ידי חובה? למה? כי מן הדיון מדליקים בחנוכה רק גר אחד (שבת כ"א עמוד ב'), ולכן אם אחר כך פנית ימין או שמאלה אתה יוצא ידי חובה בזה. (גליון 143 הערה 13).

ג. סעודת יתרו [שעושים ביום חמישי בשבוע פרשת יתרו], הוא מנהג קדום, והוא מופיע לא רק בתנ"ך וג' רבא אלא גם באלג'יר, וככה ראיתי בספר אוצר ישראל (ערר סיום) שפירש לפני מאה שנה באלג'יר עשו הסעודה הזאת וקראו לה "סעודת סים", מה זה סים? ראשי תבות סעודת יתרו ומשה. ומה שאומרים שהיתה מגפה בתנ"ך ונעצרה ולכן עושים את הסעודה הזאת, זה לא בדיוק כה, אלא שבתנ"ך יש מנהג מיוחד שבאותו היום גם שוחטים יונים ומביאים לכל הילדים, ועל הפנהגה הזה אומרים שהוא בגלל שהיתה מגפה בתנ"ך ומתו ילדים רבים. וזה נכון, כי באמת היתה מגפה בתנ"ך (בשנת תס"ה ותקמ"ה), ויכול להיות שבאותו זמן היתה תמותה בתינוקות כי הם בדרך כלל היו חלשים, וכשפסקה המגפה בשבוע פרשת יתרו תקנו סעודה של יונים לילדים זכר לבס. (כאשר התמנה רבי פנחס פרו שליט"א לרב של מושב בית הגדי ואחר כך לרב של נתיבות, קרא לו מרן הרב עובדיה צ"ל ואמר לו: יש לכם מנהגים של ג' רבא עתיקים מאד, אל תבטל אותם אלא תשמר עליהם). (גליון 52 אותיות ח' - ט').

למען תספר

"אין כבוד אלא תורה"

המשנה (אבות פרק ו' משנה ג') אומרת: "הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבר אחד או אפלו את אחת, צריך לנהג בו כבוד". פירוש, אדם שלומד מחברו אפלו משהו קטן, ואפלו פסוק אחד שהוא קרא משפך, והוא אמר לו לשים לב לקרא נכון, צריך לנהג בו כבוד. המשנה ממשיכה: "שכן מצאנו בדרך מלך ישראל, שלא למד מאחיתפל אלא שני דברים, קראו רבו אלופו ומידעו, שנאמר ואתה אנוש כערכי אלופי ומידעי" (תהלים פרק נ"ה פסוק ט"ד). "אנוש כערכי" פירושו כמוני כמוהו, וכי היה כמוהו באמת! הרי דוד הוא מלך, וזה בסך הכל יוצא, אבל בכל זאת קרא לו "אלופי ומידעי", כי למד ממנו שני דברים. מה הדברים האלה? "אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלקים נהלה ברגש" (שם פסוק ט"ו). דבר ראשון, "אשר יחדו נמתיק סוד", אמרו חכמים (כלה רבתי סוף פרק ח'): פעם אחת מצא אחיתפל את דוד שהיה יושב ולומד לבד, ואמר לו שצריך ללמד בחברותא שנים ביחד, כי כך כל אחד מחדד את השני, ומבינים הם טוב יותר. דבר שני, "בבית אלקים נהלה ברגש", פעם דוד המלך נכנס לבית הפנסת בכבוד וברעש כי הוא מלך, ואמר לו אחיתפל: "אתה נכנס לבית מלך מלכי המלכים, תוריד את הכבוד שלך ונהלה בהתרגשות". [יש אומרים "ברגש" ראשי תבות ברה, רות, גשם, שלג, שעם כל זה הולכים לבית הפנסת]. על שני הדברים האלה דוד קרא לאחיתפל "רבי אלופי ומידעי", למרות שהוא מלך, ואחיתפל אדם פשוט. "והלא דברים קל וחומר, ומה דוד מלך ישראל שלא למד מאחיתפל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומידעו, הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבר אחד או אפלו את אחת, על אחת כמה וכמה צריך לנהג בו כבוד". המשנה מסיימת: "ואין כבוד אלא תורה, שנאמר 'כבוד חכמים ינחלו' (משלי פרק ג' פסוק ל"ה) ותמימים ינחלו טוב" (שם פרק כ"ח פסוק י'), ואין טוב אלא תורה, שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל מעובדי' (שם פרק ד' פסוק ב'). מה הפירוש פה? מפני שמלמד אותה תורה. פעם נפטר אדם שהעמיד אלפי תלמידים שמשחקים בהגה ונדומה, ובהלכה שלו - הלכה אחריו אולי עשרה-עשרים איש, והתקנא בזה נשיא הפדיונה חיים הרצוג ואמר: רבנים שנופטים הולכים אחריהם רבבות [עשרות אלפים ויותר], והן אדם הזה שגם כן העמיד תלמידים הולכים אחריו כמה בודדים, מה ההבדל ביניהם? זה העמיד תלמידים בפונדובי"ו וזה העמיד תלמידים להגות. אין כבוד אמתי אלא רק התורה. (גליון 140 אותיות א' - ג').

הלכה נאמנה

א. בליל שבת אחרי תפלת העמידה אומרים "ויכלו". יש פאג'ה שאומרים: "יום הששי ויכלו השמים" וכו', אבל זה לא נכון, כי המלים "יום הששי" אומרים רק בקדוש בלבד. (ויש הסבר לזה, כי על פי הנהגה יש מספר מלים מ"ויכלו" עד "אשר ברא אלקים לעשות" שנה שלשים וחמש מלים, ואחר כך הברכה השניה "אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו" וכו' זה גם פן שלשים וחמש מלים, ועוד שתי מלים של "יום הששי" זה סך הכל שבעים ושתים מלים כמנין "ויכלו". אבל זה נזקק בקדוש בלבד, ואלו בתפלה לא אומרים "יום הששי", כי כמו שתפלת לחש אמרנו "ויכלו" בלי יום הששי. אז גם אחרי התפלה

לפני מעין שבע אומרים "ויכלו" בלי יום הששי).
 ב. יש דעה אצל חלק מחכמי אשכנז שלא אומרים "ויכלו" רק בשני אנשים [לכל הפחות], ואם אדם מתפלל בחדו לא יאמר "ויכלו", למה? כי זה בא להעיד על בריאת העולם, והרי צריך שני עדים לעדות, ויעמוד שני האנשים" (דברים פרק י"ט פסוק י"ז), ואם אתה בודד אין תאמר "ויכלו"? אבל ההלכה לא ככה, אלא אפלו בחדו אומר "ויכלו". וככה נוהגים הספרדים, וככה פסק פני החיים (סימן רס"ח אות ל"ה). והחזון איש (או"ח סי' ל"ח סק"י) מסכים לדעת הספרדים בדרך הזה. (גליון 54 אותיות כ"ד כ"ה).

חיבה

מי הם, ארבעה מילים, שהם קלושה מחמשה, ומתחילים באות ש"ן, ומה הקשר ביניהם?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי
 תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרונות מיליון קודים:
 פתרון מי פתמנה: תאון רבי אברהם חפטיא שליט"א עם רבני מרן ראש הישיבה שליט"א בפתח של תאון רבי חן קבלן שליט"א. חוכמה: ישראל מאיר בונפרד - ראש לצ' פתרון החידה: פסקים פשוט שתי סמאות, אחת בסוגריים עלות, ואחת בסוגריים, הסמאה העקריה היא זו שנקבעת, ושנה בזה ספר עיון נעלה, ששם יש לקרוא את העלה, כי זו נסתת מחבר רבי יעקב בן חביב. חוכמה: יוסף חיים רביעי - נתינה